

- Könnyebb lesz a bibliográfiai tételek azonosítása, a felhasználóknak egyre több online katalógus, portál stb. áll majd a rendelkezésére.
- 2008-ban lesz az IFLA 11. könyvtárközi kölcsönzési és dokumentumszolgáltatási konferenciája.

JACKSON, Mary E.: The future of interlending. = Interlending & Document Supply, 32. köt. 2. sz. 2004. p. 88–93./

(Viszocsek Eszter)

Észtországi tanulmányút

Elisabeth Simon első tanulmányúti beszámolóját 1992-ben írta az észti könyvtárakról. Most több mint tíz év múltán egy lényegesen megváltozott helyzetről számolhatott be.

Az ismét függetlenné vált országban minden területen nagy fellendülés mutatkozik. A tallinni *Nemzeti Könyvtár* egy elhanyagolt, eső áztatta hodályból, amelyet sokan már lebontásra ítélték volna, (finn segítséggel) megújult, a közönséghez barátságos, élettel teli intézménnyé vált. Szimbóluma nemcsak egy azonosságát újra formáló nemzetnek, hanem az európai tudományhoz és kultúrához való tartozásnak is.

A továbbképzés nagy súlyt kapott minden észti, így a könyvtárosok szemében is. Ezt megkönnyíti, hogy sokan beszélnek egy (angol), de két (angol, német), sőt három (angol, német, orosz) nyelvet, s a finnekkel anyanyelvükön tudják megértetni magukat. Észtország komoly szerepet kíván játszani az észti régióban, s fel akarja számolni az elzártságot, amely például az orvosi információellátás terén katasztrofális következményekkel járt.

Az észti közéletben nagy lelkesedés nyilvánul meg az információs technológia iránt. A ritkán lakott országban kiemelkedő jelentősége van a *wireless Internet*nek, annál is inkább, mert még hiányzik a telefonvonalak sűrű hálózata. A technológiai fejlődésben sokat segített a külföld, elsősorban Svédország és Finnország, de nem lehet megfedkezni az *Al Gore*, korábbi USA-alelnök közvetítette segítségről sem a töke- és know-how import terén.

A szovjet érából való átmenet törésekkel is járt, mint minden más hasonló cipőben járó országban. Észtországban a tudományos akadémia pusztán személyes tagságon alapuló testületté vált, amely intézményeit, intézeteit átadta az egyetemeknek. Így került a 2,2 milliós állományú akadémiai könyvtár a Pedagógiai Egyetemhez a kötelezpéldányjoggal együtt. Tallinn-nak nincs teljes egyeteme; ez

Tartuban található. Kérdéses azonban, hogy a főváros megelégedhet-e a tudományok egészét csak csonkán képviselő felsőoktatási intézménnyel.

Észtország közepén fekszik *Viljandi*, egy festői szépségű, állítólag 5000 éves múltra visszatekintő város. Éppen most nyílt meg vadonatúj, építészetileg érdekes könyvtára. Itt működik egy művészeti és turisztikai főiskola kebelében a könyvtáros tan-szék is, amelynek három részlege a könyvtárosi, információtudományi és vezetési (menedzsment). A könyvtárosképzésben kötelező tantárgy az angol, de gondolkodnak azon, hogy a németet is azzá tegyék. Sok diák vesz részt a távoktatásban. A modern szak- és tankönyvek terén még hiányok mutatkoznak, a beszerzést a városi könyvtárral összehangoltan végzik.

Tartu régi, tiszteletre méltó egyetemi város, melynek könyvtára folyamatos megújuláson megy át, s maga a város is új fényben ragyog. A könyvtár tereit és berendezéseit külső szervezetek térítésért bocsátja rendelkezésre, olyan mértékben, amilyent csak amerikai könyvtáraknál lehet tapasztalni. Az így befolyt összeget azonban nem az alapfeladatok finanszírozására fordítják, hanem új szolgáltatások bevezetésére, például laptopok ingyenes kölcsönzésére az egyetemi hallgatóknak. A könyvtár három fejlesztési súlypontja a *nyitott hozzáférés* (ingyenes internetes munkahelyek, laptopok a hallgatóknak), az *elektronikus könyvtár* (pl. a szakdolgozatok és disszertációk elektronikus formában érhetőek el) és az *informatikai műveltség* (ez a könyvtár révén integrálódik az egyetemi tantervekbe).

Észtország fővárosának két neve van. A Tallinn név dán eredetű (Taani = dánok, linn = város), annyit tesz, mint a dánok városa. Revalla a Hanzavárosok német kereskedőinek a székhelye volt. Különösen szoros kereskedelmi és családi kapcsolatok fűzték Lübeckhez. Reval/Tallinn most Lübeck

valóban méltó, szépen felújított testvérévé vált. Észtország kulturális öröksége nemcsak balti, hanem német, svéd, finn és orosz is, tehát európai, ami ragyogóan beilleszkedik az Európai Unióba.

/SIMON, Elisabeth: Estonia revisited – Bibliotheken und Bibliothekare in Estland. = Bibliotheksdienst, 38. köt. 12. sz. 2004. p. 1572–1580./

(Papp István)

Oroszországi elektronikus újságok

Oroszországban az *elektronikus időszaki kiadványokra* vonatkozó jogszabályok elmaradnak a valós élettől. A tömegtájékoztatási eszközökkel foglalkozó törvényt 1995-ben fogadták el, megújítása folyamatban van. Az új tervezet meghatározza az elektronikus időszaki kiadvány fogalmát. A vonatkozó paragrafus rögzíti, hogy az elektronikus időszaki kiadvány a nyomtatott időszaki kiadvány terjesztésének egy módja. A kiadónak joga van mágneses, optikai hordozón terjeszteni, illetve elektronikus formában (beleértve az internetet is) közzétenni. Nem sérti a kiadvány azonosságát, ha az elektronikus változatból bizonyos részek, pl. a reklámok kimaradnak, vagy terjedelme rövidebb. Vagyis, ha az új törvényt elfogadják, akkor a nyomtatott és az elektronikus változatnak nem kell teljességgel azonosnak lennie.

A sajtó, a televízió- és rádióadás és egyéb tömegkommunikációs eszközök minisztériumának a nyilvántartásba vétellel foglalkozó rendeletében az „időszaki terjesztés formája” paragrafus többek között az információs ügynökséget és az elektronikus időszaki kiadványt is nevesíti. Ez azt jelenti, hogy az internetes újságokat a többi elektronikus időszaki kiadványhoz hasonlóan veszik nyilvántartásba. A minisztérium 2003 végi adatai szerint Oroszországban 6616 tömegtájékoztatási eszköz volt, ebből 868 volt internetes kiadvány. Az 1994-ben elfogadott, és azóta többször módosított kötelezpéldány-törvény szerint az elektronikus kiadványokra is vonatkozik, hogy négy példányt el kell juttatni az *Informregistr* Tudományos-Műszaki Központba, ahol a regisztrációt végzik. A nyilvántartásba vétel azonban nagy késéssel történik, és például az Oroszországi Állami Könyvtárban mindössze az Oroszországi újságok 2000. I. félévi archívumát és egy gazdasági folyóirat alapján készített szemlekiadvány két CD-ROM-kiadványát tartalmazza.

Itt is működnek az aggregátorcégek, amelyek különböző forrásokból szedik össze az információs termékeket, és azokat egységes állományba integrálva közös interfészen keresztül szolgáltatják a

felhasználóknak. A források között mind a nyomtatott napilapok elektronikus változatai, mind az internetes újságok megtalálhatók.

Az Oroszországi Állami Könyvtár több aggregátorcéggel is együttműködik. Köztük van Oroszország legnagyobb szolgáltatója, az *Intergum-Tehno Információs Ügynökség* is, amely mintegy száz központi napilaphoz és több mint 570 regionális újsághoz nyújt hozzáférést. A HTML formátum mellett az újságok egy részét pdf formátumban is lehet olvasni. A könyvtárban erre az internetteremben van lehetőség, ahol csak a másolatok készítéséért kell fizetni.

Egy felmérés szerint a legnagyobb az érdeklődés a központi napilapok és folyóiratok (54%), az információs ügynökségek anyagai (15%), a regionális sajtótermékek (8%) és az elemző anyagok (2%) iránt.

Néhány jelentősebb aggregátor adatai:

- A *Public.ru* (<http://www.public.ru>) oroszországi időszaki kiadványokat szolgáltató, köztük 889 napilap elektronikus változatát. Több újságnak az archívuma is rendelkezésre áll egészen 1990-ig visszamenőleg. Az adatbázis feltöltése folyamatosan történik a nap 24 órájában, mind a nyomtatott, mind az elektronikus kiadványok feldolgozásával. Az egyszerű keresés térítésmentes, az ezen túlmenő szolgáltatásokért fizetni kell.
- A *Park.RU* cég (<http://is.park.ru>) különböző forrásokból teljes szövegű online adatbázisokat szolgáltató, beleértve a napilapokat is. Mintegy 3 millió rekordot tartalmaz több mint 300 forrásból, ezek között 100 regionális és központi újság található. Keresni lehet a lapok címe szerint is, ezen belül a keresett szám, illetve dátum alapján. A teljes szövegek egy része szabadon elérhető.
- Egész Oroszország (*Vsá Rossiá* – <http://www.allrussia.ru>) több régió összefogásával 1999-ben létrejött, nem állami információs ügynökség, amely a regionális tömegkommunikációs eszközök elérésére szakosodott. Weblapján 200 tár-